

B.K. BIRLA CENTRE FOR EDUCATION

SARALA BIRLA GROUP OF SCHOOLS
A CBSE DAY-CUM-BOYS' RESIDENTIAL SCHOOL

PRE_MID-TERM_EXAMINATION 2025-26

SANSKRIT (119)

Class: VI

Date : 04-08-2025

Admission No:

Duration : 1.00 Hrs

Max. Marks: 25

Roll No:

सामान्यनिर्देशाः

1. कृपया सम्यक्तया परीक्षणं कुर्वन्तु यत् अस्मिन् प्रश्नपत्रे द्वे पृष्ठानि मुद्रितानि सन्ति ।
2. कृपया सम्यक्तया परीक्षणं कुर्वन्तु यत् अस्मिन् प्रश्नपत्रे अष्ट प्रश्नाः सन्ति ।
3. उत्तरलेखनात् पूर्व प्रश्नस्य क्रमाङ्कः अवश्यं लेखनीयः ।
4. प्रश्नस्य क्रमाङ्कः प्रश्नपत्रानुसारम् एव लेखनीयः ।
5. सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लेखनीयानि ।
6. प्रश्नानां निर्देशाः ध्यानेन अवश्यं पठनीयाः ।

खण्ड— क. पठन कौशल

प्रश्न 1. अधोलिखितान् पठितं गद्यांशं पठित्वा एतदाधारितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि चित्वा लिखत

क्रोधः मनुष्यस्य महान् शत्रुः। क्रुद्धः जनः गुरुन् अपि निन्दति, अपभाषणं करोति, ज्येष्ठानां हितवचनानि अपि न शृणोति। तस्माद् वयं क्रोधात् सावधानाः भवेम। यदि क्रोधः आगच्छति तदा तस्मिन्नेव क्षणे मौनं धरणीयम्। मौनेन मनः शान्तः भवति। वाणी अपि नियंत्रिता भवति। ईदृशे काले कंचित् पुस्तकं गृहीत्वा पठेम। कोपात् सर्वदा आत्मानं रक्षेम।

(अ) गद्यांशं पठित्वा उचितम् उत्तरं चिनुत —

2

(1) कः जनः गुरुन् अपि निन्दति ?

(क) प्रसन्ना

(ख) क्रुद्धः

(ग) परिश्रमी

(2) मौनेन मनः कथं भवति ?

(क) दुखी

(ख) आलसी

(ग) शान्तं

(ब) एकपदेन उत्तरत — (एक पद में उत्तर दीजिए।)

(केवलम् एकं प्रश्नम्)

1

(1) क्रोधस्य विलोम शब्द लिखत ?

(2) क्रुद्धः जनः कान् निन्दति ?

(स) पूर्णवाक्येन उत्तरत— (पूर्णवाक्य में उत्तर दीजिए।) (केवलम् प्रश्नद्वयम्)

2

(1) यदा क्रोधः आगच्छति तदा किम् करणीयम् ?

(2) मौनेन किं भवति ?

(3) क्रुद्धः जनः किं किं करोति ?

खण्ड— ख. व्याकरण कौशल

प्रश्न 2. लिंगाधारितां प्रश्नानामुत्तराणि चित्वा लिखत — (केवलमेकं प्रश्नम्)

1

(लिंगाधारित प्रश्नों के उत्तर चुनकर लिखिए —)

(1) संस्कृतभाषायां लिंगानां संख्या कति ? (संस्कृत में कितने लिंग होते हैं ?)

(क) एकम्

(ख) द्वयम्

(ग) त्रीणि

(घ) चत्वारि

(2) बालिका वाटिकां गच्छति। रेखांकितशब्दस्य पुल्लिङ्गः शब्दः कः ?

(रेखांकित शब्द का पुल्लिङ्ग शब्द क्या है ?)

(क) बालकः

(ख) बालके

(ग) बालिकाः

(घ) छात्रा

- प्रश्न 3. सर्वनामाधारितां प्रश्नानामुत्तराणि चित्वा लिखत – (केवलमेकं प्रश्नम्) 1
 (सर्वनाम आधारित प्रश्नों के उत्तर चुनकर लिखिए –)
 (1) सः छात्रः कदलीफलम् अखादत् । वाक्यमस्मिन् सर्वनाम शब्दः कः ?
 (वाक्य में सर्वनाम शब्द कौन सा है ?)
 (क) सः (ख) छात्रः (ग) कदलीफलम् (घ) अखादत्
 (3) मुद्रिकां एव धरामि । उचितेन सर्वनामशब्देन वाक्यपूर्तिं करोतुः ।
 (उचित सर्वनाम शब्द से वाक्यपूर्ण कीजिए ।)
 (क) रामः (ख) आरती (ग) त्वं (घ) अहं
- प्रश्न 4. पर्यायवाच्याधारितानां प्रश्नानामुत्तराणि चित्वा लिखत – (केवलप्रश्न द्वयम्) 2
 (पर्यायवाची पर आधारित प्रश्नों के उत्तर चुनकर लिखिए –)
 (1) 'शिक्षकः' इति शब्दस्य पर्यायवाचिशब्दः कः ? 'शिक्षकः' शब्द का पर्यायवाची क्या है ?
 (क) सतीशः (ख) अध्यापकः (ग) छात्रः (घ) अर्थी
 (2) 'शरीरम्' इति शब्दस्य पर्यायवाचिशब्दः कः ? 'शरीरम्' शब्द का पर्यायवाची क्या है ?
 (क) वदनम् (ख) अजः (ग) जीवनम् (घ) मुखम्
 (3) 'माता पुत्रं लालयति ।' रेखांकितशब्दस्य पर्यायवाचिशब्दः कः ?
 (रेखांकित शब्द का पर्यायवाची क्या है ?)
 (क) जननी (ख) माँ (ग) मातृ (घ) सर्वे शुद्धाः
- प्रश्न 5. निम्नलिखितयोः वाक्ययोः संस्कृतेनहिन्द्यां च अनुवादं कुरुत – 2
 (निम्नलिखित वाक्यों का संस्कृत और हिन्दी में अनुवाद कीजिए –)
 (1) एषः बालकः पाठं पठति ।
 (2) ये दो गेंद हैं ।
- प्रश्न 6. शब्दरूपाधारितानां प्रश्नानामुत्तराणि चित्वा लिखत – (केवलप्रश्नद्वयम्) 2
 (शब्दरूप पर आधारित प्रश्नों के उत्तर चुनकर लिखिए –)
 (1) बालकस्य सम्पूर्णं कार्यम् अभवत् । रेखांकिते शब्दे का विभक्ति अस्ति ?
 (रेखांकित शब्द में कौद सी विभक्ति है ?)
 (क) तृतीया एकवचनम् (ख) षष्ठी एकवचनम्
 (ग) पंचमी बहुवचनम् (घ) चतुर्थी द्विवचनम्
 (2) लता नित्यं पूजनम् करोति । रेखांकिते शब्दे का विभक्ति अस्ति ?
 (रेखांकित शब्द में कौद सी विभक्ति है ?)
 (क) प्रथमा द्विवचनम् (ख) सप्तमी एकवचनम्
 (ग) पंचमी बहुवचनम् (घ) द्वितीया द्विवचनम्
 (3) शिक्षकः छात्रैः सह नदीः गच्छति । रेखांकिते शब्दे का विभक्ति अस्ति ?
 (रेखांकित शब्द में कौद सी विभक्ति है ?)
 (क) प्रथमा द्विवचनम् (ख) सप्तमी द्विवचनम्
 (ग) तृतीया बहुवचनम् (घ) द्वितीया बहुवचनम्
- प्रश्न 7. धातुरूपाधारितानां प्रश्नानामुत्तराणि चित्वा लिखत – (केवलप्रश्नद्वयम्) 2
 (धातुरूप पर आधारित प्रश्नों के उत्तर चुनकर लिखिए –)
 (1) शिक्षकः कक्षां प्रति अगच्छत् । रेखांकितस्य शब्दस्य परिचयं ददातु ।
 (क) 'गम्' धातु लट्लकारः प्रथमपुरुषस्य एकवचनम्
 (ख) 'गम्' धातु लट्लकारः मध्यमपुरुषस्य एकवचनम्
 (ग) 'गम्' धातु लट्लकारः उत्तमपुरुषस्य एकवचनम्
 (घ) 'गम्' धातु लृट्लकारः प्रथमपुरुषस्य एकवचनम्

(2) छात्रः कथां पठिष्यति । रेखांकितस्य शब्दस्य परिचयं ददातु ।

(क) 'पठ्' धातु लोट्लकारः प्रथमपुरुषस्य एकवचनम्

(ख) 'पठ्' धातु लट्लकारः मध्यमपुरुषस्य एकवचनम्

(ग) 'पठ्' धातु लङ्लकारः उत्तमपुरुषस्य एकवचनम्

(घ) 'पठ्' धातु लृट्लकारः प्रथमपुरुषस्य एकवचनम्

(3) वयं गीतं पठामः । रेखांकितस्य शब्दस्य परिचयं ददातु ।

(क) 'पठ्' धातु लोट्लकारः प्रथमपुरुषस्य एकवचनम्

(ख) 'पठ्' धातु लङ्लकारः मध्यमपुरुषस्य बहुवचनम्

(ग) 'पठ्' धातु लट्लकारः उत्तमपुरुषस्य बहुवचनम्

(घ) 'पठ्' धातु लृट्लकारः प्रथमपुरुषस्य एकवचनम्

खण्ड— ग. साहित्य कौशल

प्रश्न 8. निम्नलिखितानां प्रश्नानां उत्तराणि लिखत – (केवलप्रश्नत्रयम्)

3

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए –

← (1) कः कृष्णः अस्ति ?

उत्तरम् – _____

(2) कः चिकित्सकः अस्ति ? →

उत्तरम् – _____

← (3) एषा का अस्ति ?

उत्तरम् – _____

(4) सः कः अस्ति ? →

उत्तरम् – _____

प्रश्न-9. निम्नलिखितम् वाक्येन प्रश्ननिर्माणं कुरुत –

3

(1) एतौ शुक्रौ स्तः ।

(2) एतानि कन्दुकानि सन्ति ।

(3) एषा गायिका अस्ति ।

(4) सः छात्रः अस्ति ।

खण्ड— घ. लेखन कौशल

प्रश्न 10. 'प्रिय पुस्तकम्' इति विषये एकम् विज्ञापनं निर्मातु ?

4

'प्रिय पुस्तकम्' इस विषय पर एक विज्ञापन बनाइए ।
